

NEMANJIŠKA SRBIJA (obdobje fevdalizma, po 11. stol.)

Po **11. stol.** se posamezni narodi na jugu (tudi Srbija) osvobodijo izpod tujega pritiska (Bizanca) in se usmerijo k samostojnemu razvoju ter prevladi na Balkanu.

GRADITEV SRBSKE DRŽAVNE SAMOSTOJNOSTI:

12. stol. je v znamenju **upora Raške proti Bizancu**. Bizantinski vpliv je bil še prisoten, vendar ne močan. Cesar **Manuel Komnen** je tako na mesto velikega župana postavil **TIHOMIRJA**. Tihomirja pa je s prestola kmalu pregnal brat **Štefan Nemanja**.

ŠTEFAN NEMANJA (1170) – Pregnal Tihomirja ter se **1170** proglasil za velikega župana. Nemanja se je **povezal z Benetkami proti Bizancu**, a mu prevrat sprva ni uspel. Šele po smrti cesarja Manuela Komnena je Nemanja izkoristil slabo stanje v Bizancu ter **osvobodil Raško od bizantinske nadvlade**. Znatno je razširil ozemlje države.

Bizanc je nato napadel Srbijo, vendar je kljub zmagi ta **ostala svobodna**. Zato je bizant. cesar **Izak Angel** poskušal obdržati svoj vpliv s **poroko svoje nečakinje z Nemanjim sinom Štefanom**. Bizanc bi si naj tako z rodbinskimi povezavami Srbijo privezal čimbolj nase. Štefan Nemanja je osvojil tudi **Zeto** in jo dal v upravo sinu **Vukanu**. Poskušal je osvojiti tudi **Dubrovnik**, a mu to ni uspelo, saj so ga **ščitili Normani**. Z vojsko je uničil tudi sovražno **bogomilsko gibanje**, katerega pripadniki so zbežali v Bosno. Nemanja se je po pomiritvi z Bizancem umaknil. Oblast je prevzel njegov sin **Štefan Nemanjić**.

Glavna zasluga Nemanje: zedinil je srbske dežele, razširila se je etnična zavest. Zaokrožil je teritorij ter postavil osnovo za kasnejši srbski vzpon. Dinastiji je dal celo ime. **Velja za prvega ustanovitelja srbske države.**

Med Nemanjiškima sinovoma **ŠTEFANOM NEMANJIĆEM** in **VUKANOM** je prihajalo do nesoglasij, saj se je **Štefan približal papežu, Vukan pa se je povezal z Ogrsko, ki je temu nasprotovala**, ter vrgel brata s prestola. Štefan se je kljub temu vrnil, ter se pomiril z bratom.

Srbi so odbili poskus epirskega despota **Mihaela**, da bi odtrgal zetsko primorje in zavrnili napad **ogrsko-latinske koalicije**. Vsi ti uspehi so povečali ugled Srbije, Štefan pa se je **zbližal z zahodom ter Benetkami**, ki so bila močna sila. **1217 mu je papež poslal kraljevsko krono. Štefan Nemanjić je dobil naziv »prvovenčani«.**

Štefan se je pri urejanju svoje države oprl na brata **Savo, ki je organiziral močno samostojno srbsko cerkev s središčem v samostanu Žiča** – iz **žičke listine** izvemo o **ureditvi fevdalnih razredov** (fevdalno plemstvo se je delilo na »*vlastelo*« in »*vojnike*«, podložno prebivalstvo – »*ubogi ljudje*« pa na poljedelce in živinorejce). Štefana je nasledil sin **Radoslav**.

RADOSLAV (1228-1233) – kot vladar je bil nesposoben, zanimal se je le za **teološka vprašanja**. Radoslava je zamenjal brat **VLADISLAV**, ki je bil prav tako nesposoben. Srbi so tako na prestol poklicali vladislavovega brata **UROŠA I.**

UROŠ I. (1243-1276) – Vladislavov brat, začne se doba **političnega in gospodarskega vzpona**, odprejo se rudniki, postavil pa je tudi **močno najemniško vojsko** ter si zagotovil

podporo cerkve. Neuspešni so bili **Uroševi poskusi širitve na račun Ogrske. Z Benetkami se je povezal proti Bizancu.** S prestola ga je vrgel sin **Štefan Dragutin.**

ŠTEFAN DRAGUTIN – sin Uroša I., **ostal je zaveznik Benetk.** Dragutin je prestol predal bratu **Milutinu - Urošu II.**

ŠIRITEV SRBIJE PROTI JUGU:

MILUTIN – UROŠ II. (1282-1321) – **Srbija se začne širiti na račun Bizanca in prodirati proti jugu v Makedonijo in Grčijo.** Zavzel je območja do Egejskega morja. Zaradi teh širitev se je v Srbijo močno povečal **bizantinski vpliv**, vse to pa je omogočilo **gospodarski razvoj**, odpiranje rudnikov, napredovanje **trgovine z Dubrovnikom.** Dragutin in Milutin se spreta glede na to, **kateri od njunih sinov bo prevzel nasledstvo.**

Milutina po smrti nasledi njegov sin **ŠTEFAN DEČANSKI (1321-1331).** **Centralna oblast je slabela, gospodarski razvoj pa je bil ugoden.** Srbi so še vedno prodirali na jug ter **zavzeli Moravsko-Vardarsko dolino.** Zaradi nezadovoljstva plemstva je Štefana nasledil sin **Štefan Dušan.**

ŠTEFAN DUŠAN (1331) – Sin Š. Dečanskega. **Utrdil je centralno oblast**, poskušal se je pomiriti z Bolgari ter Dubrovnikom. Začel pa je z **osvajanjem proti Bizancu.** Prišel je do Soluna, ter nadaljeval širitev do Albanije.

1345 je bil Dušan oklican za carja Srbov in Grkov. Želel se je pokazati kot naslednik bizantinskih cesarjev, v Srbiji pa je medtem vladal po srbskih običajih. Z osvajanjem je srbska država dosegla **največji obseg.** Dušan pa je želel osvojiti tudi **Carigrad.** Iskal je stike z Benetkami, bojeval pa se je tudi z Ogrsko. **Zaradi širitve na jug je izgubil Zahumlje.**

Srbija je pod Štefanom Dušanom dosegla vrhunec, fevdalna družba je dosegla polno zrelost. Dušan pa ni uspel uresničiti svojega cilja – zavzetja Carigrada.

PROPADANJA NEMANJIŠKE SRBIJE:

Širjenje Srbije na jug je povzročilo **okrepitev velikih fevdalcev.** Za časa Dušanovega sina **UROŠA** je **centralna oblast tako začela propadati**, krepiti pa so se začela samostojna fevdalna območja, fevdalci pa so želeli širiti svoje posesti.

1371 – Uroš sestopi iz prestola, **tako centralna oblast dokončno propade.** Bližati pa se začne tudi **turška nevarnost.**